

CASESTUDIE

Duurzame aanbesteding voor e-bussen bij Berliner Verkehrsbetriebe

De aanbesteding van Berliner Verkehrsbetriebe (BVG) voor gelede e-bussen versterkt de normen voor Due Diligence op het gebied van mensenrechten (DDMR) op de busmarkt in Europa. Busleveranciers staan open voor een op dialoog georiënteerd proces en voor inschrijvingen met hoge eisen op het gebied van duurzaamheid.

Aanbesteding: voor wel 700 gelede e-bussen

DDMR: voorbereiding, aanbesteding en contractmanagement

Leveranciersdialoog: Regelmatig

BVG-hoofdkantoor. Credits: BVG, Andreas Süß

BVG, de openbaarvervoersmaatschappij van Berlijn, is het grootste openbaarvervoersbedrijf van Duitsland. BVG is in 1928 opgericht en in handen van de deelstaat Berlijn.

De 15.830 werknemers houden 154 buslijnen met zo'n 1600 bussen, negen metrolijnen met 1258 metro's, 22 tramlijnen met 381 trams en 6 veerboten operationeel.¹

De duurzaamheidsstrategie van BVG

BVG heeft zich sinds 2005 gecommitteerd aan het Global Reporting Initiative, heeft een functie duurzaamheidsmanager en is sinds 2016 onderdeel van het Global Compact van de Verenigde Naties.

De Duitse Wet Leveringsketens (Lieferkettensorgfaltspflichtengesetz – LkSG) trad op 1 januari 2023 in werking. BVG valt onder de LkSG aangezien het meer dan 5.000 mensen in dienst heeft. Op grond van de LkSG is BVG verplicht om een managementsysteem voor Due Diligence op het gebied van mensenrechten (DDMR) op te zetten. Deze verplichting maakt het makkelijker om duurzaamheidsaspecten mee te nemen in de aanbestedingen.

Diverse regelgevingskaders zijn relevant voor de duurzame aanbestedingen van BVG: de Berlijnse Aanbestedingswet ² alsmede product-gerelateerde wetten, zoals de Wet voor de Aanbesteding van Schone Voertuigen, de Wet op de Circulaire Economie en in de toekomst het Batterijpaspoort.

BVG heeft een interdepartementale samenwerking opgezet om de verantwoordelijkheden voor de implementatie van zijn DDMR-verplichtingen te beheren. De Functionaris Mensenrechten, bij de Afdeling Bedrijfsontwikkeling van BVG, coördineert het mensenrechtenteam waarbij elke deelnemende dienst zich richt op een speciaal expertisegebied:

- de dienst Management voor Inkoop en Materialen richt zich op risicoanalyse en -beheer alsmede de preventie- en herstelmaatregelen voor leveranciers;
- de dienst Gezondheids-, Veiligheids-, Brand- en Milieubescherming kijkt naar preventie- en herstelmaatregelen bij de eigen bedrijfseenheid van BVG;
- de dienst Compliance kijkt naar de klachtenprocedure;
- en de dienst Juridische Zaken zorgt voor de juridische ondersteuning.

¹ BVG Zahlenspiegel 2023, <https://unternehmen.bvg.de/wp-content/uploads/2023/05/BVG-Zahlenspiegel-2023.pdf>

² Berliner Ausschreibungs- und Vergabegesetz, de Beleidsregel van de Berlijnse Senaat voor Aanbestedingen en Milieu (Verwaltungsvorschrift Beschaffung und Umwelt des Berliner Senats)

Aanbesteding van e-bussen in 2023

De strategische doelstelling van BVG is om haar hele busvloot rond 2030 te elektrificeren. In een aanbesteding van 2023 voor wel 700 gelede e-bussen had BVG niet alleen aandacht voor milieuduurzaamheid maar nam het ook normen voor mensenrechten en eerlijke arbeidsomstandigheden in zijn leveringsketen op. Het aanbestedingscontract is een raamwerkovereenkomst voor de levering van bussen en reserveonderdelen zonder aankoopverplichting. Het heeft een duur van 8 jaar en de termijn voor de levering van reserveonderdelen kan tot 15 jaar worden verlengd. Er is een exit-optie met het recht om het contract onder reguliere omstandigheden te beëindigen. De aanbesteding werd uitgevoerd als een onderhandelingsprocedure volgens een gepubliceerd kwalificatiesysteem.

De aanbesteding is een gedeeltelijk door het Bondsministerie voor Digitale Zaken en Transport (BMDV) gefinancierd project als onderdeel van de Richtlijn voor het stimuleren van alternatieve vervoerssystemen voor bussen bij het passagiersvervoer. De financiering is ook verstrekt als onderdeel van het Duitse Herstel- en Veerkrachtplan (DARP) via de Europese Herstel- en Veerkrachtfaciliteiten (ARF) in het EU-programma NextGeneration. De financiering wordt gecoördineerd door NOW GmbH en geïmplementeerd door Project Management Jülich (Ptj).

BVG zal de kosten dekken die equivalent zijn aan de kosten die zij ook voor vergelijkbare dieselmotoren zou hebben gemaakt. De resterende extra kosten voor elektromobiliteit worden gedragen door de deelstaat Berlijn als onderdeel van de vervoersovereenkomst.

In de gunningscriteria zijn er DDMR-aspecten met een alomvattende vragencatalogus. BVG wisselde nauw informatie uit met andere vervoersmaatschappijen. De aanbesteding was gebaseerd op de Hamburg criteria en hun ervaring met eerdere aanbestedingsprocedures. De vereisten en beoordelingscriteria waren ontwikkeld op basis van een risicobeoordeling. Voor onderdelen van deze risicobeoordeling werkte BVG samen met Electronics Watch.

De beoordelingscriteria werden gewogen in een beoordelingsmatrix met de volgende categorieën:

- Bescherming van Milieu en Middelen
- Accu's en Accucellen
- Beheersysteem voor omvormers en accu's, Geïntegreerde circuits
- Duurzaamheidseisen voor leveranciers van componenten en onderdelen van de verkrijgbare elektrische bus.

Daarnaast ontwikkelde BVG voorwaarden voor de uitvoering van de opdracht inzake duurzaamheidsaspecten voor de aannemers die de opdracht gegund is.

BVG beheerde vóór en tijdens de aanbesteding een alomvattende communicatie voor inschrijvers. Het seminar voor inschrijvers, waarop BVG zijn visie en verwachtingen over de nieuwe DDMR-eisen presenteerde, werd als zeer belangrijk gezien. BVG gebruikte het seminar om ervoor te zorgen dat alle inschrijvers de eisen begrepen en van tevoren vragen konden stellen. Dit minimaliseerde de noodzaak voor extra verduidelijking. Bovendien was DDMR opgenomen in de besprekingen van de inschrijvers tijdens de inschrijvingsfase.

Elektrische gelede bus, Lijn 200. Credits: BVG, Christian Retzlaff

De inschrijvers vroegen niet om uitstel voor hun DDMR-verplichtingen bij de aanbesteding, de contractvoorwaarden of de BVG-gedragscode. De gesprekken tussen de inschrijvers en BVG waren constructief, met deskundigen op het gebied van DDMR die hun bijdrage leverden wanneer dit nodig was.

BVG ontving veel zelfverklaringen en certificeringsdocumenten tijdens de aanbesteding, met meer dan 120 documenten over uitsluitend DDMR. Voor BVG was het vooral van belang dat de tijdens de aanbesteding verkregen gegevens gemakkelijk te vergelijken en te analyseren waren.

Het aantal inschrijvingen dat BVG ontving voor deze innovatieve aanbesteding was gelijk aan het aantal bij vorige aanbestedingen zonder de DDMR-eisen die een uitdaging vormen.

De implementatie van een opdracht en dialoog met de leverancier

Solaris, een marktleidende fabrikant van elektrische bussen in Polen, diende de winnende inschrijving in, welke in december 2023 bekend werd gemaakt. Het bedrijf zal zijn 'Solaris Urbino 18' elektrische bussen leveren die 18 meter lang zijn en 41 zitplaatsen bieden met ruimte voor 100 passagiers.

De uitvoering van de opdracht ving begin 2024 aan. De dialoog tussen BVG en Solaris heeft zich positief ontwikkeld, waarbij gestart werd met een kick-off meeting met daaropvolgend gedetailleerde besprekingen. Vergaderingen over DDMR vinden regelmatig plaats, ten minste 6 keer per jaar. Het technische team van BVG heeft de fabriek al verschillende keren bezocht.

Geleerde lessen

- ▶ BVG was positief verrast door de open rectie van de markt op zijn nieuwe DDMR-criteria.
- ▶ Het risico op het krijgen van geen of minder inschrijvingen is laag. De industrie heeft aangetoond dat zij bereid én in staat is om aan de DDMR-gerelateerde criteria te voldoen.
- ▶ Om een beter inzicht in de markt en het product te krijgen, is het beter om van tevoren marktonderzoek te doen. Dit garandeert dat de eruit voortvloeiende criteria zowel ambitieus als realistisch zijn.
- ▶ Houd bij het opstellen van de aanbestedingsdocumenten rekening mee dat niet alle informatie beschikbaar zal zijn op het moment van indiening. Wees voorbereid op het aanleveren van ontbrekende informatie tijdens vervolcontacten. Het kan nuttig zijn om ervoor te zorgen dat dit in het contract wordt vastgelegd.
- ▶ Wanneer er omvangrijke documentatie wordt aangeleverd bij inschrijvingen, moet de inschrijver worden gevraagd om precies aan te geven waar de gevraagde informatie in de documenten te vinden is. Dit voorkomt tijdverlies bij het beoordelen van de inschrijvingen.